

ישראל עזרת

פרשת בראשית • גליון 151 • התשפ"ג

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יורק

מהספר הקדוש

"ירע שמשון"

לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

מדרש רבה ע"פ (ב, יב) **"וזהב הארץ היא טוב"**, אמר רבי שמעון בן לקיש, לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא בשביל המשכן והמקדש, שנאמר, **"וזהב הארץ הוא טוב"**, במה דאת אמר (בבב"א, ג, כה) **"ההר הטוב הזה והלבנון"**, עכ"ל. קשה, דמאי אולמיה דוהב שלא היה ראוי להשתמש בו, אי משום שהוא דבר חשוב היה לנו לומר בן אף באבנים טובות ומרגליות שהם יותר חשובים מזהב, כמו שסיים הכתוב **"שם הברכה ואבן השתם"** ויש לומר, דהגם שהאבנים טובות ומרגליות חשובות יותר מזהב, מפל מקום, לא דמו לזהב, שהרי המרגליות נעשו לתכשיט לשרים ולמלכים ולעשירים, והואיל ובלאו הכי הקב"ה נתן להם כבוד וגדלה יכולים להתקשט בהם שזו היא הגדלה שלהם, אבל הזהב כל העולם משתמשים בו בין העניים בין העשירים, ולכן קאמר שלא היה עולם ראוי להשתמש בזהב. ועי"ל דהואיל שפצאנו שפפרשה **"וירא אלהים את האור כי טוב"** דרשו רז"ל שבשביל שיהיה טוב עמו וגנוז לעתיד לבוא לפי שאין העולם הזה ראוי להשתמש בזהב שהוא טוב, משום הכי מקשה דאין הכי נמי דכתיב **"וזהב הארץ היא טוב"**, לא היה העולם ראוי להשתמש בו ולא די שאין ראוי להשתמש אלא שלא היה לו להיות נברא כלל, דבשלא האור שהוא דבר רוחני היה יכול לגנוז, אבל הזהב שהוא דבר גשמי אין סברא לגנוז לעתיד לבוא שהוא בלוי רוחני, ואם בן, למה נברא, ותרין משום המשכן והמקדש.

המתנים באמת

המים וגם מקבצי הנדבות המסוככים בשטיבלאך. ובכדי שהארוע יהיה משלם וגם הקבצנים, העניים, הדלפונים, החלפאים - כולם כולל כולם יחושו את עצמם חלק מהשמחה, הזמין העשיר מערכות בגדים נאים ויקרים עבור כל המשתתפים. ובכערכו של יום הנשואים עטו כל בני העיר על גופם את חליפות היקרה וחבשו לראשם את מגבעת הבארונים שהשאל להם הגביר, וצעדו מעדנות לאולם השמחה. הלבוש המכבד הרים את מצב הרוח ומשך חוט של חן על פני כל הנוכחים, השמחה רבתה עד מאד. והנה באותו יום נקלע אורח לעיר. אגזיו נמשכו לקולות הצהלה ומזמוטי חתן וכלה, רגליו נשארוהו ובתוך שעה קלה מצא את עצמו באולם שמחות ענק. כראותו את הקהל הרב הממלא את האולם, כולם לבושים בגדי הדר, הביע את פליאתו על המתנים והעשירים הרבים שממעגל קרובו של הגביר. הוא העלה את תמיהתו בפני אחד המשתתפים: **היתכן שכל בני העיר עשירים? ומדוע כולם לובשים בגדי שבת, האם כל אלו בני משפחה אחת, מקרבה ראשונה של הגביר? - שאל. הסביר האיש לאורח: דע לך שהעיר שלנו אינה שונה מפל עיר ועיר, גם אצלנו האוכלוסיה מגונת וקמות בה מעמדות שונות; יש עשירים ועניים, עוטי סחכות ולבושי מחלצות, ומה שאמה רואה פאן הוא פרי הגיונו של הגביר, שרצה שכל המשתתפים בשמחתו יראו כגבירים וכמתנים. ולכן כולם לבושים בבגדי שבת יקרים וכלם נראים כבצלי השמחה. שוב ובא מחר ואז תנכח בעיניך בהבדלי המעמדות; העשירים ושועי העולם ימשיכו להראות בחוצות בלבושם היקר והמהדר, ואלו העניים ודלפונים ילבושו את בגדיהם הטלואים.**

בין הטעמים שנתנו חז"ל (סנהדרין לח ע"א) לסבת יצירת האדם באחרונה - בערב שבת, לאחר יצירתם של כל הבריאה ובעלי החיים - **"כדי שיכנס לסעודה מיד"** וכו'. כלומר כל הבריאה הוכנה עבור האדם, שיכנס לעולם מוכן מלא בכל טוב. ומאידך מובא שם בגמרא טעם נוסף **"שאם תזוח דעתו עליו, אומר לו, יתוש קדמך במעשה בראשית"**. ובעבר צמדנו על הנגוד בין הטעמים, שביד האדם להוכיח אם הוא שייך לאלו שכל הבריאה הוכנה עבורם, או שהתנהגותו אינה מצדיקה בריאה כל כך נפלאה והוא פחות מהיתוש שקדם לו במעשה בראשית. ולהבין, וכי מה בכך שהיתוש קדם לו, הרי סוף סוף הוא בא לעולם מוכן מבלי שיהא עליו להמתין לצרכי הסעודה?

ונראה לומר שפידוע השם ברא את כל העולם לכבודו יתברך (כמובא בסוף פרק קנן תורה - אבות פ"ו מ"א), כדי לעשות לו דירה בתחתונים (עין תנחומא נ"א טז). ועצם קיומם ויעודם של הברואים הם לשכלל את העולם ולהיות קשמיים עבור האדם השלם שעושה את רצון השם וממליכו בעולמו (עין בהקדמת הרמב"ם לפרוש המשניות ועוד). נמצא שלאדם השלם העושה את רצון השם הוכן כל הבריאה, ועליו נאמר **"כדי שיכנס לסעודה מיד"** והריהו כבנו של המקום ברוך הוא, שהבית הוא מקומו ועבדי הבית נועדו לשרתו. מה שאין בן האדם שזחה עליו דעתו אינו עקר הבריאה אלא כאורח וממשרתי הבית כחלק מה'תפאורה' של הבריאה שנוצרה לטובת האדם השלם, ומעתה אין לו זכות ראשונים על היתוש שלשניהם מטרה דומה... והעבדה שנוולד לתוך עולם מוכן אף גורעת מערכו, כי היתוש הקדים את בואו לשרת בבית, ואלו הוא מהמאחרים...

למחר תרע...

ונראה כי דברים אלו נתנים להדרש גם לימים אלו שלאחר הימים הנוראים והאהובים, במהלכם כל ישראל הוכיחו את עצמם כראויים להכנס לסעודה. מעתה המבחן הוא האם נוכחותם בסעודת המלך היתה כאורחים או כמתנים לבעל השמחה?

ומסבירים את הדבר על פי משל של המגיד מדובנא זיע"א (עין "משלי יעקב" ואתחנן את שט) לעשיר גדול שעמד להשיא את בנו. ומהיותו איש רב חסד ואוהב האדם, חשק שכל בני העיר ישתתפו בשמחתו, גם חוטבי העצים ושואבי

איה אשיתך בבנים... נאמר אבי תקרא לי י" ודרש רבי יצחק במדרש (שמות ופה לב, ה) **"כל הנסים והגבורות שעשיתי לכם, לא שתתנו שכרי אלא שתהיו מכבדים אותי כבנים וקוראים אותי אביכם"** וכו' עין שם בהרחבה. ובעניני אגחנו בנים ותמיד נהיה כאלו, והשגחת השם יתברך על ישראל היא יותר מאשר על כל בריה (עין שם במדרש). והמבחן הוא על האדם, שכאשר פנינו לבקש שנה טובה משום היותנו בנים, והקרנתו שוב נשוב: **"אבינו מלפנו"** - אתה, השם יתברך, אבינו, אנא התיחס אלינו כאב בננו. [וכאשר הזכרנו "אם כבנים אם כעבדים" פשוט שרצינו יותר בתאר בנים, "אם כבנים - רחמנו כרחם אב על בנים", והצדפנו בלבנו יותר את הפניה כבן מאשר "ואם כעבדים - עיינו לך תלויות עד שתתננו ותוציא כאור משפטנו קדוש", חשקנו ברחמי אב ולא בכזה המקבל

המבחן בידנו

וכמוכן שהשם יתברך אבינו שבשמים הכין את הכל את כל העולם - את כל הסעודה עבורנו בניו ועם קרובו. ונאמר (ירמיה ג, יט) **"...ואנכי אמרתי**

יחס של עבד. וכל פיוצא באלו דבורים במהלכם בקשנו לבטא את היותנו בני, האם זו היתה פניה לשעז או שאכן אנחנו מאמינים בזה ובניס אנחנו למקום ברוך הוא. הדבר יבחן בימי השגרה, כאשר נשתדל להתנהג כבנים ולעשות את רצונו. בכך נוכיח את שההתנהגות שלנו בימי הסליחה

סגולה לנשואים לנשואים ישיבות לנשואים

נשלחו לנו סגולות שונות ממצוות הסכה וארבעת המינים, וכן סגולות מקבץ "בית יוסף" (גליון כט, אלו תשע"ו, שנה ג - רבי יצחק יוסף שליט"א) כפי שייצגו.

החולב בשם הרבי מנאקויד זצ"ל, הובא בספר "הדרת קודש" פי זה "סגולה לעומר במשפט בפני נכרי ליקח גלה מהחולב ולקחו בעת המשפט בין האגודל לאצבע של יד ימין ולומר הקרוז "האוחז ביד מדת משפט".

וכתב בקבץ "בית יוסף" (הג'ל סימן כה - סגולות ארבעת המינים, שירי מצוה): לא יזרק את החולב, התדפיס והערבות דרך ביוז, ועצה טובה להניחם בסמוך לפתח הבית לשמירה, ולהציל מכל צרה. ('סדר היום', 'יפה ללב').

ואמרו רז"ל, שירי מצוה מעבדין את הפרענות (ספה לח ע"א) ובספר מאגדות תימן (עמ' קט) הביא, שבתימן נהגו להצניע את החולבין שנענעו בהם בהג הספות, על גבי תא ארוך העשוי על פתח החדר מבפנים, והלק מן החולבין הסיקו בהם את התנור לאפית המצות, מטעם דהואיל ואיתעביד ביה מצוה קדיא נעביד ביה מצוה אחריתי. וגם להדם ויחכו סגולות רפוי לדברים שונים והשתמשו בו לרפא מחלות שונות. והלק מן החולבים, נשארו במשך כל השנה באותו התא שעל פתח החדר מבפנים, ויחכו להם סגולת שמירה.

סגולות האתרוג (נקדים שסגולות הכרוכות באכילת האתרוג יעשה רק אחר הושענא רבה ושמחת תורה, עין שלחן צרוף סימן תרסה) כתב בקבץ "בית יוסף" (שם): מעלות וסגולות רבות ישנו באתרוג שברכו עליו בכונה. ובדוק ומנסה שמועיל גם לאשה עקרה, שבעזרת ה' יתברך תזכה לפני בטי, בפרט אתרונים של גדולי ישראל. ועניו בספר "חזון עובדיה" (סכות עמ' תמט) שכתב בהאי לישינא: ואנא עובדא ידענא, שאתרוג שברכתי עליו בימי ההג ויצאתי בו ידי הוכת המצוה, תלקוהו בני ביתי, לנשים חסידי בני, אחר

נפלאות תבורא ית"ש

החיים שמתחת לפני השטח שמים מעננים, שדות ריקים, עצים ערמים, יקום חסר חיים, זו התמונה המצטיירת בעונת החורף. כך אמנם נראה העולם כלפי חוץ, אך המציאות היא אחרת לגמרי, משום שבמעבה האדמה, מתחת לפני השטח, רוחשים החיים עצמם. הגרעינים שנטמנו באדמה מתחילים חיים חדשים, אמנם גם שם פוגשים הורעים את המוות, אך מיתה זו היא זמנית בהחלט וכל ענינה להכין אותם לחיים המצמיחים והנצחיים. וככל שהקבון מעמיק, כך גוברים סבויי הורע לחיים.

הגשם הטורד מציף את האדמה החרושה

היתה כנה ואמתית ונוכחית שאכן ראויים אנחנו לשנה טובה ומברכת. ונזכר לזה. ויהי רצון שנזכר לשנה טובה ומברכת ויתקבלו כל תפלותינו ברצון לפני אבינו מלפני השם יתברך ויחננו מאוצר מתנת חנם. וישלח רפואה שלמה לכל חולי עמו ישראל ובכללם לשושנה

שמונה שנים ושתים עשרה שנים מנשואיהם, ונתנו לכל אחת התיבה מן האתרוג, ובאותה שנה נפקדו בכנים ובכנות לחיים טובים ולשלום. וזכות המצוה ראוייה היא שתגן אלה המגן.

ויש אומרים שסגולה לנשים מעברות, שאחרי שמחת תורה, ינשכו את הפטם של האתרוג, ויתנו צדקה לעניים, ויתפללו שיהיה להן הריון קל, ושתלדנה לחיים טובים ולשלום, ברירה ולא בצערי. ולא ינשכו את האתרוג אלא לאחר שמחת תורה ולא קדם לכו, מאחר והאתרוג עדין מקצה למצותו. ויש אומרים שסגולה למי שיש לו כאב לב, שיקח את האתרוג שברכו עליו בהג, ויכשל אותו עם מעט פפון, ויסגן את הפנים וישתה שבע לגימות, כנגד שבעת ימי ההג, ויהיה לו לב בריא והזק לעבודת ה' יתברך.

ויש נהגו לאחר ההג לבשל את האתרוג עם מים וספר ולעשותו מרקחת 'רבה', ולאכלו בטי' בשלב, שהוא ראש השנה לאילנות. ('משה אפרים', ועוד). ולא יברכו עליו 'שהחינו'. שנפטר בכרפת שהחינו שברך פהג על המצוה.

(ועניו מעשה בוקרא רבה לו ב סגולת האתרוג) סגולות נוספות שנשלחו לנו: לאשה עקרה לתת לה לאכל אתרוג של מצוה שנטל אותו בהג. סגולה לקחת אתרוג שברכו עליו בפונדה כדי שתמכס לא יקח חלקו. סגולה לילד או מי שנאתאם ולא יכול לדבר יכתבו על האתרוג 'אדריון' ויילחש בפיו השם, ויש לעניו בהג

סגולת הערבות של הושענא רבה

הערבות של הושענא רבה יש בהם סגולות שונות: שמירה לדרך ('מקור חיים'). וכן סגולה להצלה ('מנורת המאור').

כתב בקבץ "בית יוסף" (שם): גם הערבות שהזכרתי בהגן בהושענא רבה, לא יורקם באשפה. וטוב שישמרון בביתו, פי יש בהג סגולה גדולה לפרנסה, ולהציל מפחדים. וכן המפחד בלילות ומחלומות רעים, יניחן תחת הכרית שישן עליה, וירוח לו. ואין צורך להניח את כל הערבות תחת הכרית, אלא

והשחרה, מכה בה בעוז ומ'טגף אותה בבוץ. האדמה שגראת חבולה ומכה, אין מאשרת ממנה. כל טפת גשם מתקבל בהכרה במעבה האדמה. כל טפת מים משמעותה רוחה וחיים. חיים שמצמיחים חיים. המים שמחלחלים לסלעי הקרקע, נאגרים לתהום ובימי הקיץ החמים, יפכו בהחל וירוו אדם ובהמה, עצים, פרחים וצמחים. ובהמשך יש במעשיהו של הבורא ית"ש בהתנהלות השבע, יש ללמד אותנו, שבמצבים שונים דקא הרקבון הוא הדרך לצמיחה. ודקא עשיה שקטה, הרחק מעיני הוראים, משמרת את הברכה ומפרה אותה. ימי הגשמים ותקופת החורף בכלל, הם ימים שהבריות מעטים בבילויים ובשהיה ממשכת מחוץ לבית, מצב המאפשר יותר זמן איכות עם

בת טובה לאורך ימים ושנות חיים בכריאות איתנה בכל אבריה וגידיה, גאולה פריטת וכללית, שבע שמחות וכל טוב סלה.

משוחות המגידים שליט"א

הגיש משה אלנה ש. (טל' 050.4125671)
שבת שלום ומברך

די שיתן גלה אחד בנילון נצמד, ושכב וערכה שנתו. (עניו בספר "יפה ללב", וב'פסקי תשובות' עמ' תנא, ועוד) סגולה להציל מלפטימ, שמהערכה של הושענא רבא, יעשה תיבות פל"י זי"ו, והינה בשמסבבין עם הספר תורה סביב הבימה ואומרים הושענא פעם ראשון, בשמוע לאות כ/ ויתלש גלה אחד מהושענא שלו. ופעם שניה בשמוע לאות ל/ ופעם שלישית לאות י/ ופעם רביעית לאות ז/ וכן לכל שבעת התקפות ינהג כן, ואחר כך תצטרף יחד ונעשה פל"י זי"ו, וישם העליון כמין שד"י, וידבק העליון מנר שענה דיום כפורים. ויתפר כנגדו עם שם צמרכ"י, וישא אצלו, עוד אפן, וקח אצלו הושענא שלו בדרך, או שידע בברור באיזה מקום מסומן בביתו. וכשיזכר בשעת ספנה יועיל (ספר זכירה דף ע. מל"ח ס' כד). ויזהר שלא יפסל את הערכה, קדם שיינים את מנהג החכמה.

ישא עמו ערכה של הושענא רבא שחולף במקום ספנה. ומספר על רבינו מאיר שמהה (בצל ה'אור שמח"), שנתן עלים מהערכה שלו לחילים יהודים שגויסו לצבא במלחמת העולם הראשונה, וכל אותם חלים שנמלו מערכות אלו, נצלו בנסים גלויים, והורו לבתיהם, ברוך ה' בריאים ושלמים. ('לבוש יוסף')

ויש אומרים שסגולה להפקר בורע של מנימא, לבשל את הערבות במים ולשתותם. וכך היה מעשה בהרה"ק רבי פנחס מקוריין, שאמר לאשה לבשל "ערכה" והיו לה בנים. (עניו "אמרי פנחס" שער ד' אות קטו ובספר "אלקתם לכם, ח"ג עמוד שכג, "פסקי תשובות" עמ' תנא).

שבת בראשית כתב בקבץ "בית יוסף" (שם)

סימן ככו): בשבת הראשונה שלאחר ההג מתחילים שוב את התורה מחדש וקוראים בפרשת בראשית, ויש מקומות שקדם הקריאה שרים שירים לכבודה של תורה. גם יש מקומות שפוקרים את העליה הראשונה בכסף רב, ונותנים את הכסף עבור הפאור של בית הכנסת. (רב האי גאון, מהר"י קולון)

המשפחה והילדים. וראוי לנצל את זמן זה להעשיר את המשפחה בלמוד התורה. ובפרט בלילות החורף, שפפי שהעניו במקומו, גם מבחינות סגוליות, בלילות בקלל ובלילות החורף פפרט, יש בהם סיוע רב לזכות לכתר תורה, כי בזמנים אלו, משום שמבליים פחות ולכן גם פותחים המעשים האסורים כגון דבורי לשון הרע ושאר עברות הנעשות בין הבריות, ולכן עולם נקי יותר מעברות. החורף מתחיל בתם תקופת ימי הרחמים והסליחות וחג הסוכות, והבאנו בעבר משם הרבי הקדוש מרדכי זי"ע"א, שנהג לומר בתם תקופת החיים: זה עתה עברנו את הימים הנוראים והשמחים, מעתה אנחנו באים ללילות הנוראים והשמחים. שלילות אלו הם הזדמנות גדולה לזכות לכתר תורה.